

Babits Mihály az arisztokratikus irodalom fogalmáról

Dergez-Rippl Dóra PhD

adjunktus

PTE-Filozófia Doktori Iskola, KPVK

Magyar Művészeti Akadémia-MMKI

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- 1898: Babits megkedveli Aranyt:

„Arany János lett az, akit már ekkor leginkább megkedveltem, s az ő hatalmas költészete azóta sem szűnt meg soha folytonos bámulatom és élvezetem tárgyát képezni.”

(Babits 1999)

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- **1904**: Babits Arany-dolgozata:
- - arisztokrata = előkelő
- - „Aranynál a lelkiismeret előkelő”
- - szülei finom lelkek voltak
- - „a közönségességtől irtózó ízlés”
- - arisztokráciájának nyelvi megjelenése: tömörség, a szavak folytonossága: hasonlat és rím
- - Arany finoman kiemel

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- Kosztolányi:

„Ön sakkfigura, a kitől örökös sakkunk van; nem nyárspolgári bástya, könnyed futó, hanem elegáns vezér, a ki mindenhová mehet s úgy járkal ez élet sakktábláján, mintha nem is lenne ütőfigura. Ön azonban ütőfigura, sőt érdekes figura is, de semmi esetre sem báb.”

(Babits-Kosztolányi 1998)

- Négyesy-szemináriumok, Beszélgetések Zalai Bélával

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- 1910 k: matematikai tapasztalatok
Bergson filozófiája (idő, tartam, intuíció)
Cantor halmazelmélete (végtelen)
Poincaré matematikája (intuíció)
- 1911: a Bolyai-vers (irodalmi tisztelgés a matematika előtt)

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- 1917: Arany-biográfia:

„Minden szó fontos itt: minthogy a jó költő műveiben kétségkívül csak azok a képzetek és hangulatok jelennek meg, melyek a költő lelki életében valamiképpen fontosak...”

(Babits 1917)

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- 1925: matematikai laudáció:

"(A matematika) hideg tudomány a laikus szemében. De a hozzáértő tudja, hogy matematikában mély líra és metafizika van: a matematika nem idegen a költészettől és zenétől: fantázia szüli mint a költészetet s harmónia-vágy mint a zenét."

(Babits 1925)

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- Kiegészítés: 1924.

Komjáthy Aladár: Babits tanár úr

„Az az erkölcsi komolyság, amelyet egész írói működésében is a legjellemzőbb vonásának tartott, nemcsak akkor nyilatkozott meg nála mikor tollat fogott a kezébe, hanem jellemének legmélyéből fakadva, minden cselekedetét, még a legkisebbeket is szabályozta s óriási műveltségével őseitől öröklött úri hajlamaival párosulva, külszínre kissé zárkózott embert állított elénk...”

(Komjáthy 1924)

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- Konklúzió:

Arany irodalmi arisztokratizmusának felismerése és a matematikai törvényszerűségek egzisztenciális kiterjesztése egy olyan költői alappozícióhoz vezette Babitsot, amely megalapozta az arisztokratikus irodalom fogalmát.

ARANY-LÁZ ÉS MATEMATIKA

- 1934: Az európai irodalom története

„Azt mondtam: a világirodalom arisztokratikus fogalom. De maga az irodalom is az. Ki fogja ezt a fogalmat valaha pontosan meghatározni? [...] Céltalan hát? Nem okvetlen. Oktatás, szórakoztatás, tendencia, mind nagyon jól megfér az irodalommal; csak hogy nem szükséges és nem elégséges. [...] Az író olyan művész, aki a saját életének anyagából dolgozik. A szépség ennek az anyagnak a gazdagságától is függ: szépség és kifejezés szinte egyet jelentenek. [...] Ezért is arisztokratikus fogalom az irodalomé.”

(Babits 1934)

FELHASZNÁLT IRODALOM

Arany János (1877): Epilogus.

Babits Mihály (1925): A végtelen felé. Komjáthy Aladár versei. Nyugat, 1925/18.

Babits Mihály (1917): Arany életéből – Apró részlet egy biográfiai kísérletből, Nyugat, 1917/5.

Babits Mihály (2010): Arany mint arisztokrata, Országos Széchenyi Könyvtár Kézirattára B.-arch. III/1434.
In: Babits Mihály: Esszék, tanulmányok, kritikák 1900-1911. Argumentum. Budapest. 50-96.o.

Babits Mihály (1998): Babits Mihály levelezése 1890-1906. Szerk.: Sipos Lajos. Historia Litteraria Alapítvány-Korona Kiadó. Budapest.

Babits Mihály (1934): Bevezetés „Az európai irodalom történeté”-hez: Az irodalom fogalmáról. Nyugat, 1934/4.

Babits Mihály (1911): Bolyai. Nyugat. 1911/17.

Babits Mihály (1999): Engem nem látott senki még...Babits olvasókönyv 1. kötet. Szerk. Sipos Lajos. Historia Litteraria Alapítvány – Korona Kiadó. Budapest.

Lengyel András (2008): Juhász Gyula, Zalai Béla és „a válasz metafizikája” – A 20. század eleji „irodalmi forrongás” gondolkodástörténetéhez. Forrás, 2008/6.

Rába György (1983): Babits Mihály. Gondolat. Budapest.

Rippl Dóra (2016): Filozófia, lélektan és metafizika Babits irodalomelméletében. L'Harmattan. Budapest.